

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

HASAN YAZICI/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 40877/07)

KARAR

STRAZBURG

15 Nisan 2014

İşbu karar, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. paragrafında öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup, şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

Hasan Yazıcı/Türkiye davasında,

Başkan,

Guido Raimondi,

Yargıçlar,

Işıl Karakaş,

András Sajó,

Nebojša Vučinić,

Helen Keller,

Egidijus Kūris,

Robert Spano

ve *Daire Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith katılımıyla oluşturulan ve Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 18 Mart 2014 tarihinde gerçekleştirilen kapalı müzakerelerin ardından, Aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir.

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan dava, Türk vatandaşı Hasan Yazıcı'nın ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM" ve ya "Mahkeme") 12 Eylül 2007 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudan (no. 40877/07) ibarettir.

2. Başvuran, İstanbul'da görev yapan avukatlar A. Aybay ve H. Yazıcı tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuru, Hükümete 12 Mayıs 2010 tarihinde tebliğ edilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

1. Başvuran, bir tıp profesörü olup, 1945 doğumludur ve İstanbul'da ikamet etmektedir.

A. Davanın temeli

2. Tanınmış bir gazeteci/köşe yazarı, 29 Kasım 1981 tarihinde, *Cumhuriyet* gazetesinde bir makale yayımlamıştır. Makalesinde, önde gelen bir öğretim görevlisi ve aynı zamanda 1981 ve 1992 seneleri arasında Yükseköğretim Kurulu'nun başkanlığını yapmış olan Profesör Dr. I.D.'nin yazmış olduğu *Annenin El Kitabı*¹ isimli kitap ve Benjamin Spock'un *Baby and Childcare* (Bebek Bakımı ve Çocuk Eğitimi)² kitabı arasındaki benzerliklere dikkat çekmiştir. Gazeteci/köşe yazarı, alaycı bir üslupla, Benjamin Spock'un, Profesör I.D.'nin eserinden aşırma yaptığını dile getirmiştir.

3. Başvuran, Profesör Dr. I.D.'nin yukarıdaki kitapta aşırma yaptığına ilişkin iddiasını, 14 Aralık 1997 tarihinde Türkiye Bilimler Akademisi üyelerinin dikkatine sunmuştur.

4. Türkiye Bilimler Akademisi Bilim Ahlakı Komitesi başkanı olan başvuran ile diğer iki Komite üyesi, 9 Ocak 1998 tarihinde, Profesör Dr. I.D.'nin, *Annenin El Kitabı* adlı eserinde intihal suçu işlediğini ileri sürdükleri iki sayfalık bir rapor hazırlamışlardır. Bu bağlamda beş örnek vermişlerdir. Bilimler Akademisi Konseyi'nden, bu konuda çeşitli

¹ Kitap, ilk olarak 1952 senesinde yayımlanmıştır. En sonuncu baskısı, 2000 senesine aittir.

² Kitap, ilk olarak 1946 senesinde yayımlanmıştır.

girişimlerde bulunmasını talep etmişlerdir. Ancak, herhangi bir girişimde bulunulmamıştır.

5. Profesör Dr. M.T.H.'de, *Türkiye'de Üniversite Tarihi* kitabında (2. Baskı, 2000) benzer iddialarda bulunmuştur.

6. Başvuran tarafından kaleme alınmış "Aşırmak ve Bilim Ahlakı" isimli bir makale, 2000 senesinin Aralık ayında Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisinde yayımlanmıştır. Başvuran bu makalesinde de, Profesör Dr I.D.'nin, *Annenin El Kitabı* adlı eserinde intihal yaptığına ilişkin iddiasını yinelemiştir.

B. Gazetedeki makale

7. Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisinde yayımlanacak olan makale, kısaltılmış bir şekilde, 15 Kasım 2000 tarihinde *Milliyet* gazetesinde yayımlanmıştır. Başlıkta küçük puntuyla, "Doçent adaylarının bilim ahlakını incelemek üzere, YÖK tarafından bir etik komitesinin kurulması planlanıyor" ve büyük puntuyla da "Önce D.'yi kınamak lazım" şeklinde bir ifadeye yer verilmiştir. Makalenin kenarında da Profesör Dr. I.D.'nin fotoğrafı bulunmaktadır.

8. Başvuran, makalede, diğer ifadelerin yanı sıra, bilim ahlakından sapmanın birçok çeşidi olduğunu, ancak en ilkel ve tehlikeli olanın ise başkasının eserini kendinin gibi sunmak olduğunu; "aşırmaya", , Batı toplumlarında çok kötü gözle bakıldığını ve aşırma eylemini gerçekleştirenlerin adi suç işlemiş muamelesi gördüklerini; bu tür eylemlerin telif hakları yasalarına göre cezalandırıldığını ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde yaratıcı düşünce ve ürünlerinin uygar ülkelerdeki kutsal dokunulmazlığa henüz kavuşmadığını dile getirmiştir. Bu bağlamda başvuran, doçent adaylarının yayınlarının bilim ahlakına uyup uymadığının incelenmesi amacıyla, YÖK'ün bir etik komitesi kurmaya karar verdiğini not etmiştir. Başvuran, aşırmanın çok yaygın olduğunu ve dolayısıyla

YÖK'ün söz konusu kararının yerinde olduğunu öne sürmüş ve YÖK'e, kurucusu I.D.'ye dönüp yaptığı aşırmadan dolayı özür dilemesini söylemesi için seslenmiştir. Başvuran, makalenin bu kısmında, Profesör Dr. I.D.'nin (*Annenin El Kitabı*) Dr. Benjamin Spock'tan (*Baby and Childcare*) aşırma yaptığını ileri sürmüştür. Başvuran, etik komitesi kurma yönünde attığı adım için YÖK'ü kutlamıştır, ancak öncelikle söz konusu olayın üzerine gidilmediği takdirde, “bilim ahlakımızı” düzeltmenin mümkün olmayacağını dile getirmiştir. Makalenin ilerleyen kısımlarında, başvuran, ahlaktan sapma hususunda zaman aşımının uygulanmasını ve uygulanan yaptırımın esnekliğinin bulunmamasını eleştirmiştir.

Başvuran, makalenin yanındaki bir kutucukta, Türkiye Bilimler Akademisi'nin başkanı olarak, aşırma meselesindeki yenilgisi hakkında bir açıklamada bulunmuştur. Bu bağlamda, yukarıda belirtildiği üzere, etik komitesinin I.D. hakkındaki görüşüne ve komitenin bu çerçevede karşılaştığı direnişe ve neticesinde de komite üyelerinin istifasına atıfta bulunmuştur.

9. Türkiye Milli Pediatri Derneği Genel Kurulu, *Milliyet* gazetesinde yayımlanmış olan yukarıdaki makaleyi, Profesör Dr. I.D.'ye bir saldırı niteliği taşıdığı gerekçesiyle, 18 Kasım 2000 tarihinde kınamıştır.

C. Tazminat yargılamaları

10. Profesör Dr. I.D. (“davacı”), diğer şikâyetlerinin yanı sıra, yazmış olduğu *Annenin El Kitabı* adlı eseri Benjamin Spock'un *Baby and Childcare* kitabından aşırıldığı şeklinde başvuran tarafından ileri sürülen iddianın, kişilik haklarına bir saldırı teşkil ettiğini belirterek, 29 Kasım 2000 tarihinde başvurana karşı Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde tazminat davası açmıştır.

14. Başvuran, belirtilmeyen bir tarihte, davacı tarafından yapılan bazı değerlendirmelerin kendi kişilik haklarına bir saldırı teşkil ettiği gerekçesiyle, Profesör Dr. I.D. aleyhinde tazminat davası açmıştır.

11. Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde yürütülen yargılamalar esnasında, söz konusu mahkeme, başvuranın ileri sürmüş olduğu, davacının intihal yaptığı yönündeki iddianın doğruluğunu tesis etmek amacıyla, bir bilirkişi raporu hazırlanmasına karar vermiştir. Mahkeme, iki pediatri profesörü ve bir avukat tayin etmiştir.

12. Başvuran, belirtilmeyen bir tarihte, iki pediatri profesörünün tayin edilmesine, bu kişilerin davacıyla yakın bağlarının bulunduğu gerekçesiyle, itiraz etmiştir. Başvuran bu bağlamda, bu kişilerden birinin halen, diğerinin ise emekli olmadan önce Hacettepe Üniversitesi'nde çalıştığını, ayrıca bu üniversitenin kurucusunun söz konusu davacı olduğunu ve üstelik bu iki kişinin, davacının da başkanlığını yapmış olduğu Türkiye Milli Pediatri Derneği üyesi olduklarını ifade etmiştir.

13. İntihalin söz konusu olmadığı sonucuna varılan bilirkişi raporu, 18 Eylül 2001 tarihinde ilk derece mahkemesine ibraz edilmiştir. Raporda özetle, Profesör I.D.'nin kitabının içeriğinin, çocuk sağlığı bakımı ile ilgili olarak, Dünya Sağlık Örgütü ve UNICEF gibi örgütlerin de yaydığı "anonim" bilgiden oluştuğu; davacının, kitabın önsöz kısmında, kitabın, ebeveynlerin sordukları sorulara ve bilimsel araştırmalar ve alandaki uzmanların deneyimlerinden yararlanılarak ulaşılan sonuçlara dayanılarak derlendiğini, her iki kitabın birbirine benzemesinin gayet normal olduğunu, bunların el kitabı niteliğinde olduğunu ve hiçbirinin bibliyografya veya kaynak içermediğini dile getirdiği belirtilmiştir. Bu kapsamda, raporda, *Mayo Clinic Family Health* ve *John Hopkins Family Book* gibi diğer benzer el kitaplarındaki benzerliklere işaret edilmiştir. Bilirkişiler ayrıca, söz konusu kitabın bilimsel bir yayın olmadığına dikkat çekmişlerdir. Raporda, şikâyetin esasları da incelenmiş olup, mevcut davada, davacının kişilik haklarının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

14. Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi (11nci), 18 Eylül 2001 tarihli bilirkişi raporunda elde edilen sonuçlara dayanarak, 25 Ekim 2001 tarihinde, diğer tespitlerinin yanı sıra, başvuranın iddiasının ne doğru ne de gündem konusu olduğu sonucuna varmıştır. Mahkeme, başvuranın, Profesör Dr. I.D.'ye söz konusu yayın tarihinden itibaren uygulanacak olan yasal faiziyle birlikte 10,000,000,000 TL (eski TL) tazminat ödemesine hükmetmiştir. Başvuranın açmış olduğu karşı tazminat davası reddedilmiştir. Başvuran bu konuda itiraz etmediğinden, kararlar kesinlik kazanmıştır.

15. Başvuran, Yargıtay'a yapmış olduğu temyiz başvurusunda, diğer iddialarının yanı sıra, bilirkişilerden ikisinin davacıyla yakın bağlarının bulunduğunu ve bu nedenle bilirkişi raporunun taraflı olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran, bu bağlamda, ilk bilirkişinin davacının öğrencisi olduğunu, ikinci bilirkişinin ise birinci bilirkişinin öğrencisi olduğunu ve her ikisinin de Türkiye Milli Pediatri Derneği üyesi olduklarını ve bu derneğin konuya ilişkin görüşünü hâlihazırda dile getirmiş olduğunu öne sürmüştür. Başvuran, bilirkişilerin Bilkent Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'nden seçilmemesi gerektiğini, zira her iki üniversitenin de davacı tarafından kurulmuş olduğunu dile getirmiştir.

Başvuran, diğer iddialarının yanı sıra, yerel mahkemenin, kararını davacıyı öven ifadeler içeren yetersiz ve taraflı bir raporun sonuçlarına dayandığını, kendi görüşlerinin doğru olduğunu, bu hususun Boğaziçi Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Karşılaştırmalı Edebiyat Profesörü olan Prof. Dr. J. P. tarafından yazılmış 24 Ocak 2001 tarihli bir rapor da dâhil olmak üzere, dava dosyasına eklenmiş olan tanık beyanları ve belge niteliğindeki delillerle desteklendiğini ifade etmiştir. (Söz konusu raporda, *Annenin El Kitabı* adlı eserin 1968 baskısı ve Dr. Spock'un eseri karşılaştırılmış ve sonuç olarak, davacının eserindeki bazı paragraf ve cümlelerin, Dr. Spock'un eserinden kelimesi kelimesine çeviri ve intihal olarak nitelendirilebilecek diğer yöntemlerle aşıldığı değerlendirilmiştir.

Bazı örnekler, raporun ek kısmında verilmiştir.) Başvuran ayrıca, iç hukuk hükümlerindeki yasal değişiklikler gibi çeşitli hususlara atıfta bulunarak, intihal meselesinin gündemde yer tutan bir konu olduğunu ileri sürmüştür.

16. Yargıtay (4. Dairesi), 14 Mayıs 2002 tarihinde bir duruşma gerçekleştirmiş ve ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. Kararında, ilk derece mahkemesinin ilk olarak intihal iddialarının dayanağının bulunup bulunmadığını tespit etmesi gerektiğine hükmetmiştir. Mahkeme bu bağlamda, diğer bulgularının yanı sıra, bilirkişi raporlarının yetersiz olduğuna ve Hukuk Muhakemeleri Usul Kanunu'nun 276. maddesinde öngörülen kurallara uygun olmadığına kanaat getirmiştir.

17. Yargıtay, 11 Kasım 2002 tarihinde, davacının karar düzeltme talebini reddetmiştir.

18. Dava dosyası ilk derece mahkemesine iade edildiğinde, mahkeme, pediatri profesörü Prof. Y.A.'yı, pediatri profesörü Prof. S.D.'yi ve İngilizce profesörü Prof. Dr. A.E.'yi bilirkişi olarak tayin etmiştir. Tayin işlemleri 4 Şubat 2003 tarihinde yapılmıştır. Bu bilirkişilerin tümü Gazi Üniversitesi'nde çalışmıştır.

19. İntihal eyleminin yapılmadığını bildiren bilirkişi raporları, 21 Nisan 2003 tarihinde ilk derece mahkemesine ibraz edilmiştir. Bilirkişiler, davacının kitabı ile Zuhal Avcı tarafından Türkçeye çevrilmiş olan Dr. Spock'un kitabını karşılaştırmışlar ve diğer farklılıkların yanı sıra, iki kitabın sayfa numaraları, kapak resmi ve bölüm başlıkları gibi biçimsel özellikleri arasında herhangi bir benzerlik olmadığını ifade etmişlerdir. Kitabın her bir bölümündeki farklılıkların da altını çizerek, bilirkişiler, kitabın içeriği bakımından da herhangi bir benzerlik bulunmadığını değerlendirmişlerdir. Bilirkişiler, çeşitli çocuk hastalıklarının apgar ölçekleri ve belirtileri gibi bazı bilgilerin benzer olmasının normal olduğunu ifade etmişlerdir. Bilirkişiler bu bağlamda, söz konusu bilgilerin Dr. Spock'un "kendi görüşleri" olmadığına kanaat getirmişlerdir.

20. Yargılamalar esnasında, başvuran, özellikle ilk iki bilirkişinin davacının bir yakınıyla çalıştıkları ve kendilerinin de Türkiye Milli Pediatri Derneği üyesi oldukları gerekçesiyle, bilirkişi raporuna itiraz etmiştir.

21. Başvuranın rapora karşı itirazlarının ardından, ilk derece mahkemesi, ikinci bir raporun düzenlenmesi için 1 Ekim 2003 tarihinde üç yeni bilirkişi tayin etmiştir.

22. Mahkeme tarafından tayin edilmiş olan bilirkişilerden, Prof. Dr. D.B. ve Prof. Dr. B.E. – her ikisi de Hacettepe Üniversitesi’nde İngiliz Dili ve Edebiyatı profesörüdür – olası çıkar çatışması nedeniyle, farklı tarihlerde görevden çekilmişlerdir.

23. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi pediatri profesörü Prof. Dr. N.A. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi pediatri profesörü Prof. Dr. S.A. ve Atılım Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı profesörü Prof. Dr. G.C. tarafından hazırlanmış olan bir rapor, 22 Aralık 2003 tarihinde mahkemeye ibraz edilmiştir.³

24. Söz konusu raporda bilirkişiler, davacının kitabının 1952’de yayımlanan ilk baskısı ile Dr. Spock’un kitabının orijinal versiyonunu karşılaştırdıklarını dile getirmişlerdir. Bilirkişiler özetle, davacının eserinin popüler bir sağlık kitabı olduğunu, Dr. Spock’un eserinden çevrilmediğini veya alıntı yapılmadığını, davacının, izlediği yöntem bakımından, kitabının ilk baskısının sonunda Dr. Spock ve J.H. Kenyon’u referans gösterdiğini, davacının eserinde Dr. Spock’un eserinde bulunmayan kısımların olduğunu, davacının eserinde ulusa özgü meselelere ve çeşitli kanun ve geleneklere yer verildiğini, ancak kitabın bazı kısımlarında çeviri yöntemiyle elde edilen paragrafların bulunduğunu ve bunların Dr. Spock’unkine benzer olduğunu değerlendirmişlerdir. Uzmanlar, bu son hususa ilişkin olarak, bu kısımların bilimsel bilgi içermeyip, tüm pediatristlerin sahip olduğu anonim bilgileri

³ Prof. Dr. G.C., bilirkişi raporunda kendisini Atılım Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı profesörü olarak tanıtmaktadır. Ancak, Hacettepe Üniversitesi tarafından ilk derece mahkemesine sunulmuş olan resmi belgeye göre, Prof. Dr. G.C.’nin söz konusu zamanda Hacettepe Üniversitesi’nde de çalıştığı anlaşılmaktadır.

içerdiğini ve davacının, bu paragrafların ardından ulusa özgü meselelere atıfta bulunduğunu değerlendirmişlerdir. Bilirkişiler ayrıca, bilimsel kitaplar için gerekli olan, kaynakça gibi bazı koşulların, söz konusu zamanda yayımlanan kitaplar için geçerli olmadığına ve yalnızca teşekkür cümlesi şeklindeki bir teşekkür yazısının yeterli olduğuna kanaat getirmişlerdir.

Bilirkişiler, davacı tarafından yazılmış olan kitabın popüler bir sağlık kitabı olduğu ve kitabının ilk baskısında kitaplarından ilham aldığı kişilere teşekkür ettiği ve kitabın yayımlandığı zamanki kurallara riayet edildiği sonucuna varmışlardır. Bu bağlamda bilirkişiler; günümüzde bile, tamamıyla kaynak gösterme girişiminin genelde yalnızca bilimsel ve akademik kitaplarda yapıldığını ve bu tür etik kuralların popüler sağlık kitaplarına uygulanmasına karar verilse bile, 1952 yılında yazılmış olan bir kitabın mevcut standartlarda değerlendirilmemesi gerektiğini belirtmişlerdir.

25. Başvuran, bilirkişi olarak Profesör Dr. G.C.'nin tayin edilmesine ilişkin 1 Ekim 2003 tarihli mahkeme kararının nüshasının değiştirilmiş olduğunu ileri sürerek, Ankara Savcılığına 29 Aralık 2003 tarihinde suç duyurusunda bulunmuştur.

26. Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi 25 Şubat 2004 tarihinde, başvuranın, Profesör Dr. I.D.'ye, söz konusu yayın tarihinden itibaren uygulanacak olan yasal faiziyle birlikte 10,000,000,000 Türk lirası tazminat bedelini ödemesine hükmetmiştir.

Mahkeme, kararında, tarafların mahkemeden bilirkişi tayin etmesini istemeleri üzerine, mahkemece Ankara'daki tüm üniversitelerden nitelikli bilirkişi listelerinin talep edildiğini ve taraflar arasındaki akademik tartışmada adı geçmeyen bilirkişiler arasından atama yapıldığını belirtmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın ilk karara itiraz etmesi üzerine, ikinci bir bilirkişi raporunun düzenlendiğini de eklemiştir.

Mahkeme, dava dosyasındaki delillere atıfta bulunarak, davacı tarafından yazılmış olan kitabın, Dr. Spock tarafından yazılmış olan kitabın bir kopyası niteliğinde olmadığına, özgün bir yayın olduğuna ve dolayısıyla başvuranın

iddiasının doğru olmadığına kanaat getirmiştir. Mahkeme bu bağlamda, davacının kişilik haklarına ve bilimsel kariyerine kanunsuz bir saldırı yapıldığını tespit etmiştir.

27. Başvuran, bilirkişilerden biri olan Profesör Dr. G.C.'nin Hacettepe Üniversitesi'nde çalışıyor olmasının, söz konusu kişinin tarafsızlığına ilişkin endişelere sebebiyet verdiği yönündeki şikâyetini dile getirerek, kararı temyiz etmiştir.

28. Yargıtay (4. Dairesi) 19 Ekim 2004 tarihinde bir duruşma gerçekleştirmiş ve ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. Mahkeme, bilimsel yayınlar başta olmak üzere, yayınlarda kaynakların belirtilmesinin önemine atıfta bulunarak ve bilirkişi raporundaki bilgiye dayanarak, kitapta uygulanan metodolojiye ilişkin olarak, Dr. Spock'tan yalnızca bahsedilmesinin, davacının uygun bir şekilde referansta bulunduğunu yeterince desteklemediğini ve ayrıca sonraki baskılarda bu yönde herhangi bir atfın söz konusu olmadığını değerlendirmiştir. Mahkeme bu nedenle, başvuranın ifadelerinde kanuna aykırılık tespit etmemiş ve davanın reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.

29. Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi, 8 Kasım 2005 tarihinde, Yargıtay'ın kararına uymamış ve başvuranın, Profesör Dr. I.D.'ye, söz konusu yayın tarihinden itibaren uygulanacak olan yasal faiziyle birlikte 10,000,000,000 Türk lirası tazminat bedelini ödemesine hükmetmiştir. Mahkeme, kararında ayrıca, bilirkişilerin, Yargıtay'ın önceki kararı doğrultusunda tayin edildiğini ve söz konusu bilirkişilerin intihal yapılmadığı sonucuna vardıklarını dile getirmiş ve mahkemenin bilirkişi değerlendirmelerinin aksi yönünde bir sonuca varamayacağına hükmetmiştir. Mahkeme, başvuranın, davacının intihal suçu işlediği yönünde bir iddiada bulunduğunu ve bu suçun, YÖK disiplin yönetmeliği uyarınca, üniversiteden kovulma şekline ağır bir yaptırım gerektirdiğini değerlendirmiştir. Bu bağlamda mahkeme, herkesin, kamusal işlev gören bir kişiyi eleştirme hakkına sahip olduğunun altını çizmiştir. Ancak, eleştirinin,

tarafsızlık sınırlarını aştığı, haksız kötölemeye gittiği veya kötü niyetli bir şekilde aşağıladığını ve kanuna aykırı olduğunu değerlendirmiştir. Mevcut davanın koşullarında, mahkeme, davacının kişilik haklarının ihlal edildiğine kanaat getirmiştir.

30. Başvuran, Yargıtay Genel Kuruluna yapmış olduğu temyiz başvurusunda, diğer iddiaların yanı sıra, ilk derece mahkemesinin, Yargıtay kararını uygun bir şekilde değerlendirmedini vurgulamıştır. Mahkeme özellikle, kitapta çeviri kısımlarının bulunduğu ve ilk baskıda Dr Spock'un referans gösterilip, diğer baskılarda ise böyle bir şeyden bahsedilmemesinin uygun bir alıntılama şekli olmadığına değinmemiştir. Başvuran, bu bağlamda, başka bir kitapta uygulanan metodolojinin kullanılmasının ve aynı kelimelerin ve paragrafların tekrarlanmasının, anonim bilgiler söz konusu olsa dahi uygun olmadığına ve ilk derece mahkemesinin, intihalin yalnızca orijinal fikirler için geçerli olduğu yönündeki görüşünü destekleyen herhangi bir bilimsel dayanağının bulunmadığına vurgu yapmıştır.

Başvuran ayrıca, davacının kendi eserinde, Dr. Spock'un kitabından, gerekli referans bilgilerini vermeksizin, çeviri ve alıntılama yoluyla aşırma yaptığına ilişkin iddiasının kanuna aykırı olmadığını, bu husus hakkında kamunun hâlihazırda bilgi sahibi olduğunu, zira bu tür iddiaların daha önce diğerleri tarafından da ileri sürüldüğünü ve davacının bu kişiler aleyhinde dava açmadığını ve bu gerçeğin dile getirilmesinin kamu menfaati içerdiğini tekrarlamıştır.

Başvuran, özellikle bazı kelimelerin vurgulanması için büyük harf kullanılması gibi, kararın lafzına ilişkin olarak da eleştiride bulunmuştur.

31. Yargıtay (Genel Kurulu), ilk derece mahkemesinin kararını, 10 Mayıs 2006 tarihinde oy çokluğuyla onamıştır. Mahkeme, kararında, diğer değerlendirmelerinin yanı sıra, dava dosyasındaki tüm bilirkişi raporlarında başından beri ısrarla her iki kitabın da birer el kitabı olduğunun vurgulandığına, kitaplarda yazarların kendi fikirlerine değil, isimsiz

bilgilere yer verildiğine ve bu nedenle referans belirtmenin gerekli olmadığına hükmetmiştir. Mahkeme ayrıca, bilirkişi raporlarının aksine, başvuranın 1998 yılından itibaren davacı aleyhinde benzer eleştirilerde bulunduğu ve bazen de bu eleştirilerin, mevcut davada olduğu gibi davacının kişilik haklarına kanunsuz saldırı teşkil ettiğini değerlendirmiştir. Mevcut davada başvuran, söz konusu makalede davacıyı küçük düşürmüş ve YÖK tarafından etik komitesinin kurulmasını değerlendirmek yerine, davacının kişilik haklarına saldırmıştır. Mahkeme, makalenin konusu ve davacı arasında en ufak bir bağlantının olmadığına kanaat getirmiş ve bu nedenle, konunun gündeme ilişkin olmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, başvuranın, davacıyı bu konuya dâhil etmesiyle ilgili olarak herhangi bir sebebin bulunmadığını dile getirmiştir. Bu nedenle, söz konusu olayın, bilirkişi raporlarında da desteklendiği üzere, asılsız olmasının yanı sıra alakasız olduğuna da hükmetmiştir.

Mahkeme ilaveten, Yargıtay'ın (4. Dairesi), ilk derece mahkemesi kararını ilk kez bozarken, iddianın doğruluğunun konunun uzmanları tarafından yazılmış bir rapor ile desteklenmesi gerektiğine ve ilk derece mahkemesinin bu rapora dayanarak karar vermesi gerektiğine hükmettiğini belirtmiştir. Bu nedenle mahkeme, raporda intihal suçunun işlenmediği sonucuna varılması halinde, başvuranın makalesinin, konuyla alakalı olmaması sebebiyle, kişilik haklarına bir saldırı teşkil edeceğine ve tazminat ödenmesinin gerekli olacağına karar vermiştir.

Mahkeme, ilk derece mahkemesinin, Yargıtay'ın yukarıda değinilen kararına riayet etmeye karar vermesinden dolayı, davacı lehinde kazanılmış bir usulü hakkın bulunduğunu değerlendirmektedir. Ancak, 4. Dairenin, ilk derece mahkemesinin kararını bozduğu ikinci kararında, düşüncesini değiştirdiğini ve bilirkişi raporlarının aksine, kitabın bilimsel bir yayın olduğunu dikkate aldığını değerlendirmiştir. Bu bağlamda, mahkeme, uzman görüşü gerektiren bir meselede, yargıçların kendi görüş ve fikirleri doğrultusunda karar veremeyeceklerine hükmettiği önceki içtihatlarına atıfta

bulunmuştur. Mahkeme, söz konusu içtihadının Yargıtay için de geçerli olduğunun altını çizmiştir. Aksi takdirde, kazanılmış usulî hak ihlal edilmiş olacaktır.

Mahkeme, basında kişilik haklarına saldırı yapılması sonucu gerekli tazminatın ödenmesi için oluşması gereken koşulları vurgulamıştır. Bunlar; kanuna aykırılık, kusur, zarar ve sebep ve sonuç arasındaki bağlantılılıktır. Mahkeme, ayrıca, yayınlanmış bir eleştiri yazısı veya haberin kanuna aykırı olarak nitelendirilebilmesi için, belirli kriterlerden herhangi birinin ihlal edilmiş olmasının gerektiğini belirtmiştir. Bu kriterler; doğruluk, aktüellik, kamu menfaati, kamu yararı ve konu, biçim ve fikir arasındaki bağlantılılıktır.

Mevcut davada, mahkeme, *Milliyet* gazetesinde yayımlanan makalenin, bilirkişi raporlarına göre doğru olmadığını, makalenin gündeme ilişkin olmadığını ve makalede belirtilen görüşlerin eleştiri sınırlarını aştığını ve davacıyı aşağıladığını not etmiştir.

Mahkeme ayrıca, 4. Dairenin yukarıda atıfta bulunulan değerlendirmesinin, bilirkişi raporlarının değerlendirilmesine ilişkin mahkeme içtihadına ters düştüğünü tespit etmiştir.

Mahkeme bu nedenle, ilk derece mahkemesinin, 4. Dairenin hükmüne karşı direndiği kararının gerekçeli olduğuna kanaat getirmiştir. Dava dosyasını, tazminat miktarının belirlenmesi için Yargıtay 4. Dairesine geri göndermiştir.

İki muhalif üye (4. Daire kürsüsünde bulunan yargıçlar), diğer görüşlerine ilaveten, mevcut davada kamu menfaati, aktüellik ve doğruluk koşullarının karşılanmış olduğunu ve başvuranın önemli bir halk figürü ve akademisyen olan Prof. Dr. I.D.'yi eleştirirken başvurduğu üslup ve kullandığı kelimelerin kanuna aykırı olmadığını değerlendirmiştir.

32. Yargıtay (Genel Kurulu), başvuranın karar düzeltme talebini, 27 Eylül 2006 tarihinde reddetmiştir.

33. Yargıtay (4. Dairesi), davacıya ödenmesine hükmedilen miktarı aşırı bularak, tazminat miktarını 16 Kasım 2006 tarihinde 2,500 yeni Türk lirasına düşürmüştür.

34. Yargıtay (4. Dairesi), tarafların karar düzeltme talebini 14 Mart 2007 tarihinde reddetmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMA

35. Söz konusu zamanda uygulanan ilgili iç hukuka ilişkin açıklamalara, Mahkeme'nin *Sapan/Türkiye*, no. 44102/04, §§ 24-25, 8 Haziran 2010 kararından ulaşılabilir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 6, 10 VE 14. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

36. Başvuran, ifade özgürlüğüne haksız bir müdahalede bulunulduğundan ve Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur. Başvuran ilaveten, başvuru formunda, özellikle bilirkişilerin tayini ve delillerin kabul edilmesi hususları gibi ilk derece mahkemesi nezdinde gerçekleştirilen yargılamaların yürütülüş biçimini ve ilk derece mahkemesi ve Yargıtay'ın delilleri ve geçerli usul kurallarını değerlendirme biçimini eleştiren, uzun ve detaylı beyanlarda bulunmuştur. Başvuran bu bağlamda, yerel mahkemelerin, kararlarında davacıyı övmelerinin uygun olmadığını vurgulamıştır. Başvurana göre, yargılama sürecindeki bu tür kusurlar, yerel mahkemelerin, davacı karşısında, gerekli tarafsızlığa sahip olmadığını ve mahkemelerin davacının statüsünden haksız olarak etkilendiğini göstermiştir. Başvuran, Sözleşme'nin 6 ve 14. maddeleri kapsamındaki haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

37. Mahkeme, başvuranın şikâyetlerinin, Sözleşme'nin 10. maddesi kapsamında değerlendirilmesini uygun görmüştür. Maddeye ilişkin ilgili kısımlar aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar...

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ... başkalarının şöhret ve haklarının korunması, ... için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

A. Kabul edilebilirlik hakkında

38. Mahkeme, söz konusu şikâyetin, Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesi anlamında , açıkça dayanaktan yoksun olmadığını değerlendirmektedir. Mahkeme ayrıca, bu şikâyetin herhangi bir başka gerekçe ile de kabul edilemez olarak nitelendirilemeyeceğini belirtmektedir. Dolayısıyla, söz konusu şikâyet kabul edilebilir olarak beyan edilmelidir.

B. Esas hakkında

1. Tarafların beyanları

39. Hükümet, mevcut davada, başvuranın ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğini ileri sürmüştür. Bu bağlamda, başvuranın ifade özgürlüğünü kullanmasına ilişkin yapılan müdahalenin, Sözleşme'nin 10. maddesinin ikinci paragrafına uygun olduğunu belirtmiştir. Hükümet, söz konusu müdahalenin, Medeni Kanun'un 24. maddesine dayandırıldığını ve diğerlerinin haklarını ve şöhretini korumaya ilişkin meşru hedefe hizmet ettiğini ifade etmiştir. Hükümet ilaveten, başvuranın bir kamu görevlisine karşı ciddi suçlamada bulunduğunu ve bu suçlamanın yerel mahkemelerce incelendiğini ve dayanaksız olduğunun tespit edildiğini vurgulamak için,

yerel mahkeme kararlarındaki çeşitli ifadelerle atıfta bulunmuştur. Bu nedenle, hükmedilen tazminat miktarı da dâhil olmak üzere, yargılamaların neticesi olması gerektiği gibi olup, hizmet edilen meşru hedef ile orantılıdır.

40. Başvuran, iddialarını sunmuştur. Özellikle de, Mahkeme kararlarından, *Sorguç/Türkiye* (no. 17089/03, § 35, 23 Haziran 2009), *Başkaya ve Okçuoğlu/Türkiye* ([BD], no. 23536/94 ve 24408/94, § 65, AİHM 1999-IV), *Oberschlick/Avusturya* (no. 1) (23 Mayıs 1991, § 57, A Serisi no. 204) ve *Lingens/Avusturya* (8 Temmuz 1986, §§ 41-42, A Serisi no. 103) gibi bazılarında atıfta bulunarak, kendisinin, basın özgürlüğü kapsamında ifade özgürlüğünü kullanmış olan bir akademisyen olduğunun ve bir halk figürü hakkında kamuyu bilgilendirerek kamu menfaatine hizmet ettiğinin altını çizmiştir. Başvuran bu bağlamda, davacının, Türkiye Milli Pediatri Derneğinin ve Yükseköğretim Kurulunun kurucusu olduğunu, hakkındaki suçlamaların daha önce de ünlü bir gazeteci tarafından kamunun dikkatine sunulduğunu ve bu suçlamaların başvuranın başkanlığını yaptığı Türkiye Bilimler Akademisi Bilim Ahlakı Komitesi tarafından doğrulanmış olduğunu vurgulamıştır. Başvuran ayrıca, kitabın, bebek uyutma pozisyonları ile ilgili olarak çağdışı bilgiler içerdiğini (Dr. Spock kitabındaki bu kısmı 1998 yılı baskısında güncellemiş, ancak davacı kendi kitabında güncellememiştir), ve intihal eyleminin, bu yönüyle, etik olmayışının yanı sıra, bir kamu tehdidi oluşturduğunu ileri sürmüştür. Başvuran, intihal suçuna ilişkin iddiasının doğruluğunu savunmuş ve taraflı bilirkişi raporlarından dolayı, bu iddiasını ispatlama imkânının kendisine verilmediğini düşünmüştür. Başvuran ayrıca, yerel mahkemenin, söz konusu kitabın bir el kitabı olması sebebiyle, kaynak göstermenin gerekli olmadığı yönündeki değerlendirmesini eleştirmiş ve yerel mahkemelerin, davacının şöhretini korumak adına, kendi ifade özgürlüğünü gözden çıkardığından yakınmıştır.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

41. Mahkeme, Prof. Dr. I.D. tarafından kendi kişilik haklarının korunmasına yönelik açılan tazminat davası kapsamında verilen nihai kararın, başvuranın, Sözleşme'nin 10 § 1 maddesi ile güvence altına alınan ifade özgürlüğü hakkına bir müdahale oluşturduğunu değerlendirmektedir.

a) Kanunda öngörülme ve meşru hedef

42. Mahkeme, söz konusu müdahalenin, Medeni Kanun'un 24. maddesinde belirtildiği şekliyle, kanunda öngörülmüş olduğunu ve Sözleşme'nin 10 § 2 maddesinin anlamında, başkalarını şöhret ve haklarının korunmasına yönelik meşru hedefe hizmet ettiğini kabul etmektedir.

b) Demokratik bir toplumda gereklilik

43. Mevcut davaya konu olan mesele, müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığıdır”.

48. Mahkeme, ifade özgürlüğünün demokratik bir toplumun esas temellerinden birini ve gelişimi için ve her bireyin kendini gerçekleştirme için temel koşullardan birini teşkil ettiğini vurgulamaktadır. 2. paragrafa konu olan ifade özgürlüğü sadece lehte alınan, gücendirici olmayan veya ilgilenmeyi gerektirmeyen “bilgi” veya “fikirler” için değil, aynı zamanda kırıncı olan, şoke eden veya rahatsız eden bilgi ve fikirler için de geçerlidir. “Bir demokratik toplumun” olmazsa olmaz unsurlarından çoğulculuk, hoşgörü ve açık görüşlülük bunu gerektirmektedir. 10. maddede öngörüldüğü üzere bu özgürlüğün istisnaları olabilir; ancak söz konusu istisnaların katı bir şekilde yorumlanması ve her kısıtlamaya duyulan ihtiyacın ikna edici bir şekilde ortaya konması gerekmektedir (Bk. diğerlerinin yanı sıra, *Perna/İtalya* [BD], no. 48898/99, § 39, AİHM 2003-V, ve buradaki atıflar).

44. “Demokratik toplumda gereklilik” analizi, mahkemenin şikâyet edilen müdahalenin “acil/zorunlu bir sosyal ihtiyaçtan” doğup doğmadığını belirlemesini gerektirmektedir. Böyle bir ihtiyacın var olup olmadığını belirlerken, Sözleşmeciler Devletlerin kesin bir takdir payı vardır; ancak bu ihtiyaç mevzuat ve uygulanan kararlarla, hatta bağımsız mahkemelerin verdiği kararlarla bile, iç içe durarak, Avrupa denetimiyle yakın ilişkiler içinde bulunmaktadır. Bu yüzden Mahkeme, “kısıtlamanın” 10. madde ile korunan ifade özgürlüğüne uygulanabilir olup olmadığı konusunda nihai bir karar vermeye yetkilidir (örneğin bk. *Tuşalp/Türkiye*, no. 32131/08 ve 41617/08, § 41, 21 Şubat 2012).

45. Mahkemenin denetleme işlevini yerine getirirken görevi yetkili yerel mahkemelerin yerini almak değil, takdir yetkileri uyarınca verdikleri kararları 10. madde kapsamında incelemektir. Bu doğrultuda Mahkeme, müdahaleyi haklı kılmak amacıyla yerel makamlar tarafından ileri sürülen gerekçelerin “yerinde ve yeterli” olup olmadığını ve alınan tedbirin “izlenen meşru hedefle orantılı” olup olmadığını tespit etmektir. Bu doğrultuda Mahkeme, ilgili olayların kabul edilebilir bir şekilde değerlendirmesine dayanan yerel makamların, 10. maddede düzenlenen ilkelerle uyum içerisinde olan standartları uyguladığına emin olmak zorundadır (bk. *Lindon, Otchakovsky-Laurens ve July/Fransa* [BD], no. 21279/02 ve 36448/02, § 45, AİHM 2007-IV, ve *Mengi/Türkiye*, no. 13471/05 ve 38787/07, § 48, 27 Kasım 2012).

46. Mahkeme bu bağlamda, aleyhteki bir beyanın gerekçesini değerlendirmek için olayın açıklanması ile değer yargıları arasında bir ayırım yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Olayın izahı mümkünken, değer yargılarının doğruluğu kanıtlanabilir değildir. Değer yargılarının kanıtlanması ihtiyacının yerine getirilmesi imkânsız olup, Sözleşme’nin 10. maddesi ile güvence altına alınan temel bir hak olan fikir özgürlüğünü ihlâl etmektedir. Bir ifadeyi olay veya değer yargısı olarak kabul edip etmemek öncelikle yerel makamların, özellikle de yerel mahkemelerin

takdir payı kapsamına giren bir husustur. Ancak bir ifade değer yargısı ise onu destekleyici bir temel unsurun bulunması gerekmektedir; aksi takdirde söz konusu ifade aşırı olacaktır (örneğin bk. *Pedersen ve Baadsgaard/Danimarka* [BD], no. 49017/99, § 76, AİHM 2004-XI).

47. Ayrıca “başkalarının şöhretini veya haklarını korumak” için, demokratik bir toplumda ifade özgürlüğüne müdahale edilmesine yönelik bir ihtiyaç olup olmadığını incelerken Mahkemenin, yerel makamların Sözleşme tarafından güvence altına alınan ve başka davalarda birbiriyle çatışabilen iki değer, yani bir yanda 10. madde tarafından korunan ifade özgürlüğü ile diğer yanda 8. maddede belirtilen özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkı arasında adil bir denge kurup kurmadığını belirlemesi gerekebilir (bk. *MGN Limited/Birleşik Krallık*, no. 39401/04, § 142, 18 Ocak 2011).

48. Mahkeme bu dengeyi kurarken makale ile kamu menfaatine olan bir tartışmaya yapılan katkı, kişinin ne kadar tanındığı ve yayının konusu, ilgili kişinin önceki davranışları, yayının içeriği, biçimi ve sonuçları ile uygulanan yaptırımın ağırlığı gibi çeşitli unsurları dikkate almaktadır (bk. *Axel Springer AG/Almanya* [BD], no. 39954/08, §§ 89-95, 7 Şubat 2012, ve yukarıda anılan *Mengi*, § 52).

49. Son olarak Mahkeme, hakaret yargulamalarında sanıklara tanınan usule ilişkin güvencelerin, müdahalenin orantılılığının 10. madde kapsamında değerlendirilmesi esnasında dikkate alınması gereken etkenler arasında olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle, sanığın iddialarının olaylar bakımından doğru olduğunu kanıtlayabilmesi için sanığa gerçekçi bir imkân verilmesi önemlidir. Usuli adilliğin ve eşitliğin olmayışı 10. maddenin ihlâline yol açabilmektedir (örneğin bk. *Andrushko/Rusya*, no. 4260/04, § 53, 14 Ekim 2010, ve *Steel ve Morris/Birleşik Krallık*, no. 68416/01, § 95, AİHM 2005-II).

50. Davaya konu olaylara dönüldüğünde Mahkeme, başvuranın ayrıca Türkiye Bilimler Akademisi Bilim Ahlakı Komitesinin eski başkanı

olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla intihal konusu, başvuran için özellikle önemli olmuş olup, Türkiye Bilimler Akademisi önündeki daha önceki başvurularının da gösterdiği üzere başvuran, davacının *Annenin El Kitabı* isimli kitabında intihal yaptığına gerçekten inanmıştır (bk. yukarıda 6 ve 7. paragraflar). Bu bağlamda Mahkeme, akademik personelin çalıştığı üniversite ve sistem hakkındaki düşüncelerini özgürce ifade etme ve sınırlama olmaksızın bilgilerini ve gerçekleri yayma özgürlüğünü bünyesinde bulunduran akademik özgürlüğün önemini vurgulamaktadır (bk. *Sorguç/Türkiye*, no. 17089/03, § 35, 23 Haziran 2009).

51. Mahkeme, söz konusu davacının Yüksek Öğretim Kuruluna 1981 ve 1992 yılları arasında başkanlık ederek eğitim alanında önemli bir toplumsal görev üstlenen, oldukça tanınmış bir akademisyen olduğunu ve Türkiye’de iki önemli üniversitenin kurucusu olduğunu gözlemlemektedir. Dolayısıyla, makalenin yayımlanma tarihinde davacı tanınmış bir kişiydi. Böylece davacıdan, özellikle dava konusu mesele kapsamında, diğer bir özel kişiye kıyasla, onuru ve şöhreti üzerinde olumsuz bir etkisi olabilecek olsa dahi kamu nezdinde daha büyük ölçüde incelenmeyi hoş görmesi beklenmiştir.

52. 15 Kasım 2000 tarihinde *Milliyet* gazetesinde yayımlanan ve başvuranın, davacının *Annenin El Kitabı* başlıklı kitabında intihal yaptığını iddia ettiği makale nedeniyle başvuranın hakaretten ötürü tazminat ödemesine hükmedilmiştir. Söz konusu suçlama Yüksek Öğretim Kurulu bünyesinde bir ahlak komitesi kurulmasına ilişkin müzakere esnasında başvuran tarafından ileri sürülmüştür. Mahkeme, başvuranın, Yüksek Öğretim Kurulu’nun eski başkanı tarafından yapılan intihali ele almadığı takdirde çabalarının verimsiz olacağı doğrultusundaki görüşü de dahil olmak üzere, söz konusu makalenin konusunun demokratik bir toplumda, toplumun bilgilendirilmekte meşru bir çıkarı olduğu önemli meselelere ilişkin olduğuna karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, davacının ilgili kuruluş karşısındaki konumunu dikkate alarak, başvuranın davacı tarafından yapıldığını iddia ettiği intihal suçlamasının toplum menfaati ile ilgili olduğu

kanaatine varmıştır. Bu bağlamda Mahkeme, toplum menfaati ile ilgili meselelere ilişkin müzakerelere getirilecek kısıtlamalara, Sözleşme'nin 10 § 2 maddesi kapsamında fazla bir imkân verilmediğini vurgulamaktadır (bk. *Animal Defenders International/Birleşik Krallık* [BD], no. 48876/08, § 102, AİHM 2013 (özetler)).

53. Mahkeme, yerel yargılamalar boyunca, ilk derece mahkemesinin mütemadiyen, davacının kişilik haklarına hukuka aykırı bir saldırının gerçekleştiği yönünde karar verdiğini belirtmektedir. Bu bağlamda ilk derece mahkemesi başvuranın suçlamalarının doğru olmadığına vurgu yapmıştır (bk. yukarıda 18, 30 ve 33. paragraflar). Diğer taraftan Yargıtay 4. Daire 19 Ekim 2004 tarihli kararında, söz konusu makalede başvuran tarafından yapılan yorumların hukuka aykırı olmadığı gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur (bk. yukarıda 32. paragraf). Yargıtay Genel Kurulu meseleyi incelemiş ve başvuranın Milliyet'te yayımlanan makaledeki suçlamalarının doğru olmadığına, makalenin güncel olmadığına, makalede ifade edilen görüşlerin eleştiri sınırını aşarak hakaret teşkil ettiğine karar vermiştir (bk. yukarıda 35. paragraf).

54. Mahkeme ilk olarak, Yargıtay Genel Kurulu'nun analizinde başvuranın ifade özgürlüğü hakkına herhangi bir önem atfetmediğini ve bu hak ile davacının şöhretinin korunması hakkı arasında dikkatli bir denge kurmadığını gözlemlemektedir. Özellikle, mahkeme olayların açıklanmasını değer yargılarından ayırmadığı gibi, davacıya yöneltilen intihal suçlaması dahil olmak üzere söz konusu makalenin yayımlanmasındaki kamu menfaati hakkında da tam bir değerlendirmede bulunmamıştır. Makalenin davacının kişisel ve özel yaşamı üzerindeki etkisi ve başvuran tarafından dile getirilenlere yakın, benzer suçlamaların hâlihazırda kamu alanında yapılmış olduğu gibi değerlendirmeler de Yargıtay Genel Kurulu'nun kararının gerekçesinde bulunmamaktaydı.

55. Bilakis Mahkeme Yargıtay Genel Kurulu'nun önündeki ana meselenin başvuranın intihal suçlamasının doğruluğuna ve söz konusu suçlamanın güncel olup olmadığına ilişkin olduğunu belirtmektedir.

56. İlk meseleye ilişkin olarak Mahkeme, başvuran tarafından yapılan beyanların, davacının *Annenin El Kitabı* isimli kitabında Dr. Spock'un Bebek ve Çocuk Bakımı kitabından intihal yaptığına ilişkin suçlamayla ilgili kısmının açık bir şekilde gerçeklere dayalı bir suçlama olduğunu ve değer yargıları olmadığını ve dolayısıyla kanıtlanmaya elverişli olduğunu belirtmektedir. Taraflar buna itiraz etmemektedir. Esasında başvuran önyargılı bilirkişi raporları nedeniyle beyanlarının doğruluğunu kanıtlama imkânının kendisine verilmediğinden şikâyet etmektedir.

57. Mahkeme, kamunun menfaatine olan bir konuda yaptıkları yorumlar sonucunda hakkında kovuşturma yapılan kişilere, iyi niyetle davrandıkları ve gerçeklere dayalı suçlamalar ileri sürdükleri durumlarda , suçlamaların doğru olduğunu ortaya koyarak kendilerini sorumluluktan kurtarmalarına fırsat verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (bk. *Mamère/Fransa*, no. 12697/03, § 23, AİHM 2006-XIII, ve bu kararda atıf yapılan davalar).

58. Bu hususta Mahkeme, çeşitli sebeplerle, yerel mahkeme tarafından atanan bir bilirkişinin tarafsız olmamasının adil yargılama kavramına özgü silahların eşitliği ilkesinin ihlaline yol açabileceğini belirtmektedir (örneğin bk. Mahkeme'nin 6. madde kapsamındaki değerlendirmeleri, *Sara Lind Eggertsdóttir/İzlanda*, no. 31930/04, § 47 ve devamı, 5 Temmuz 2007; 8. madde kapsamında *Lashin/Rusya*, no. 33117/02, § 87 ve devamı, 22 Ocak 2013; ve 2. madde kapsamında *Bajić/Hırvatistan*, no. 41108/10, § 95 ve devamı, 13 Kasım 2012). Benzer şekilde Mahkeme, bir bilirkişi görüşünün yargılamalarda karar verici bir rol oynamasının muhtemel olduğu durumlarda, bilirkişinin tarafsızlığının, hakaret davalarının sanıklarına 10. madde kapsamında sağlanan usulî güvencelere ilişkin Mahkeme değerlendirmesinde gerekli dikkatin verilmesi gereken önemli bir gereklilik haline geldiği kanaatindedir.

59. Mevcut davada, yerel mahkemelerin, başvuranın suçlamalarının doğruluğuna ilişkin karar verirken sadece, mahkeme tarafından atanmış ve tarafsızlıklarının başvuran tarafından sorgulandığı bilirkişilerin görüşlerine dayandıkları şüphesizdir.

60. Mahkeme, yargılamalar esnasında ilk derece mahkemesinin üç bilirkişi raporu talep ettiğini belirtmektedir. İlk bilirkişi raporuna ilişkin olarak Mahkeme hem kurulun oluşumunun hem de raporun kalitesinin Yargıtay tarafından eleştirildiğinin ve bu durumun da 14 Mayıs 2002 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararının bozulmasına yol açtığının altını çizer (bk. yukarıda 20. paragraf). İkinci bilirkişi raporu ise başvuranın itirazları üzerine ilk derece mahkemesi tarafından dikkate alınmamıştır (bk. yukarıda 25. paragraf). Yukarıdakilere rağmen Mahkeme, Yargıtay Genel Kurulu'nun kararında söz konusu raporlarda ulaşılan sonuçlara dayandığını gözlemlemektedir bk. yukarıda 35. paragraf).

61. Üçüncü bilirkişi raporuna gelince, ilk derece mahkemesi davacı tarafından kurulan üniversitelerden biri olan Hacettepe Üniversitesi'nin bir personelini bilirkişi olarak atamış (bk. yukarıda 31. paragraf) ve bu durum aynı üniversitede çalışan ve önceden atanmış iki bilirkişinin istifa etmesi üzerine gerçekleşmiştir (bk. yukarıda 26. paragraf). Mahkeme bu raporda kitabın çeşitli kısımlarının Dr. Spock'un kitabının tercüme edilmiş kısımları olduğu sonucuna varıldığını gözlemlemektedir. Ancak Yargıtay Genel Kurulu bu durumun, yani kitabın belirli kısımlarının Dr. Spock'un kitabının tercümesi olmasının başvuranın iyi niyetini veya çıkarımının doğruluğunu ortaya koyması bakımından yeterli olup olmadığını değerlendirmemiştir. Mahkeme bu açıdan, başvuranın intihal suçlamalarının doğruluğu hususunda karar vermenin Mahkeme'nin görevi olmadığını altını çizmektedir. Bilakis Mahkemenin incelemesi, söz konusu yargılamalarda yerel mahkemeler tarafından ileri sürülen gerekçelerin geçerliliği, yeterliliği ve usule ilişkin güvenceler dahil olmak üzere uygulanan standartların 10. maddede yer verilen ilkelere uygun olup olmadığı meselesi üzerinedir.

Mahkeme, Yargıtay Genel Kurulu'nun kararının, iç hukuk ve uygulama uyarınca intihalin ne olarak değerlendirildiği ve yerel mahkemelerin Türk hukuku uyarınca bu tür suçlamaların yerel mahkemeler önünde kanıtlanması için gereken kanıt standardı hususlarında açık olmadığı kanısındadır.

62. Bu bağlamda Mahkeme ayrıca, başvuranın suçlamalarını kanıtlamak amacıyla ibraz ettiği delillerin, özellikle de özel bilirkişi raporunun (bk. yukarıda 19. paragraf), Yargıtay Genel Kurulu tarafından değerlendirilmediğini ve bunun için herhangi bir gerekçe sunulmadığını dikkate almaktadır.

63. Yargıtay Genel Kurulu'nun incelemesinde, başvuranın beyanlarının konuyla ilgili olup olmadığı meselesine önem atfettiğiyle ilgili olarak Mahkeme, başvuranın davacı aleyhine önceden benzer suçlamalarda bulunduğu gerçeğine yeterli ağırlığın verilmediğini gözlemlemektedir. Mahkeme, bu durumun başvuranın Yüksek Öğretim Kurulu'nun eski başkanının kitaplarından birinde intihal yaptığına yönelik suçlamasının makalenin konusuyla, yani akademik dünyada intihali ele almak üzere Yüksek Öğretim Kurulu tarafından bir ahlak komitesi kurulmasıyla yakın bağlantılı olduğu ve dolayısıyla konuyla ilgili olduğu görüşündedir

64. Yukarıdaki değerlendirmelerin ışığında ve ulusal makamların takdir payına rağmen Mahkeme, ifade özgürlüğü hakkı ile başkalarının şöhret ve haklarının korunması arasındaki ihtilafın yanı sıra usule ilişkin güvencelerin bulunmamasını içeren bir davada denge kurulmaya çalışılması esnasında dikkate alınması gereken unsurların Yargıtay Genel Kurulu tarafından göz önünde bulundurulmadığından, başvuranın ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin, şikâyet konusu müdahalenin demokratik bir toplumda başkalarının şöhret ve haklarının korunması için gerekli olduğunu ortaya koyan yeterli gerekçelere dayanmadığını değerlendirmektedir. Bu bulgu Mahkemenin başvuran tarafından ödenmesine hükmedilen tazminatın izlenen meşru hedefle orantılı olup olmadığına karar vermek üzere inceleme

yürütmesini gereksiz kılmaktadır. Dolayısıyla Sözleşme'nin 10. maddesi ihlâl edilmiştir.

II. SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN İHLÂL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

65. Başvuran ayrıca, tazminat yargılamalarının uzunluğunun Sözleşme'nin ilgili kısımları aşağıdaki gibi olan 6 § 1 maddesinde öngörülen “makul süre” koşuluna aykırı olduğundan şikâyet etmiştir.

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıkların esası konusunda karar verecek olan bir mahkeme tarafından makul bir süre içerisinde görülmesini isteme hakkına sahiptir...”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

66. Mahkeme ilk olarak, *Ümmühan Kaplan/Türkiye* (no. 24240/07, 20 Mart 2012) davasında pilot karar usulünün uygulanmasından sonra yeni bir iç hukuk yolu sağlandığını gözlemlemektedir. Mahkeme, *Turgut ve Diğerleri / Türkiye* kararında (no. 4860/09, 26 Mart 2013) yeni bir iç hukuk yolu öngörüldüğünden dolayı, başvuranların iç hukuk yollarını tüketmedikleri gerekçesiyle yeni bir başvuruyu kabul edilemez olarak nitelendirdiğini hatırlatmaktadır. Böylece, Mahkeme, özellikle, bu yeni iç hukuk yolunun ilk bakışta (*a priori*) erişilebilir olduğu ve yargılamaların uzunluğuna ilişkin şikâyetler açısından makul tazminat imkânı sağladığı görüşündedir.

67. Mahkeme, ayrıca, *Ümmühan Kaplan / Türkiye* davasındaki kararında (yukarıda anılan, § 77) Hükümete daha önce gönderilen bu tür başvurulara ilişkin incelemeyinormal usulle yürütebileceğini hatırlatmaktadır. Ek olarak, Mahkeme, mevcut davada Hükümet'in yeni iç hukuk yoluna ilişkin itirazda bulunmadığını belirtmektedir.

68. Yukarıdakiler ışığında, Mahkeme, mevcut başvuruyu normal usulle incelemeye karar vermiştir. Ancak Mahkeme, gönderilen diğer başvurulara ilişkin Hükümetin sonuç olarak işaret edebileceği istisnai bir duruma önyargıyla yaklaşmaksızın bu sonuca varıldığını belirtmektedir (bk. *İbrahim Güler/Türkiye*, no. 1942/08, § 39, 15 Ekim 2013).

69. Mahkeme bu şikâyetin Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesinin anlamında açıkça dayanaktan yoksun olduğunu belirtmektedir. Mahkeme ayrıca söz konusu şikâyetin başka herhangi bir gerekçeyle kabul edilemez olmadığını belirtmektedir. Dolayısıyla şikâyetin kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların Beyanları

70. Hükümet , söz konusu yargılamaların 25 Ekim 2001 tarihinde başlayıp 14 Mart 2007 tarihinde sona erdiğini ve dolayısıyla beş yıl beş ay sürdüğünü iddia etmiştir. Hükümet özellikle, davanın karmaşık olduğunu, İngilizce dilinde yazılmış bir tıp kitabına ilişkin intihal suçlamalarıyla ilgili olduğunu ve yerel mahkemeler tarafından özenli bir inceleme yapılmasını gerektirdiğini ileri sürmüştür. Hükümet bu bağlamda, özellikle de başvuranın oluşumuna itiraz ettiği bilirkişi heyetinin kurulması esnasında belirli bir sürenin geçmiş olduğunu belirtmiştir. Hükümet, yerel mahkemelere atfedilebilecek herhangi bir eylemsiz dönem bulunmadığını değerlendirmiştir.

71. Başvuran suçlamalarını sürdürmüştür. Başvuran özellikle, yargılamaların altı yıl beş ay sürdüğünün ve bu uzamanın temel nedeninin ilk derece mahkemesinin davacı lehine bir tutum takınması olduğunun ve Hükümet tarafından iddia edildiği üzere davanın karmaşık niteliğinden kaynaklanmadığının altını çizmiştir.

2. Mahkeme'nin Değerlendirmesi

a) Dikkate alınması gereken dönem

72. Mahkeme, yargılamaların Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinde belirtilen “makul süre” koşulunu karşılayıp karşılamadığına karar verilirken dikkate alınması gereken dönemin I.D.'nin Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi önünde tazminat davası açtığı tarih olan 29 Kasım 2000 ile başvuranın karar düzeltme talebinin Yargıtay tarafından reddedildiği tarih olan 14 Mart 2007 arasındaki dönem olduğunu değerlendirmektedir. Dolayısıyla söz konusu yargılamalar, her biri davayı pek çok kez incelemiş olan iki dereceli yargı önünde yaklaşık olarak altı yıl üç aydan biraz daha uzun sürmüştür.

b) Yargılamaların uzunluğunun makullüğü

73. Mahkeme, yargılamaların uzunluğunun makullüğünün, davanın koşullarının ışığında ve şu ölçütlere göre değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatmaktadır: davanın karmaşıklığı, başvuran ve ilgili makamların davayı takip etme biçimleri ve uyuşmazlıkta başvuran için neyin söz konusu olduğu (bk. *Oyal/Türkiye*, no. 4864/05, § 85, 23 Mart 2010, ve bu kararda atıf yapılan davalar).

74. Mahkeme, mevcut dava ile benzer sorunlar doğuran davalarda sıklıkla Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlâl edildiğine karar vermiştir (özellikle bk. *Ümmühan Kaplan* (yukarıda anılan, §§ 46-48)).

75. Kendisine ibraz edilen tüm belgeleri incelemiş olan Mahkeme, konuya ilişkin içtihadını dikkate alarak, somut davada yargılamaların aşırı uzun sürdüğünü ve “makul süre” koşulunu karşılamadığını değerlendirmektedir.

76. Dolayısıyla Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ihlâl edilmiştir.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

77. Sözleşme’nin 41. maddesi şu şekildedir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlâl edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlâlin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

78. Başvuran, maddi zarara uğradığını iddia etmiştir. Başvuran bu bağlamda, davacıya 8,365 Türk Lirası (yaklaşık olarak 4,682 Avro) ödediğini ve bu tarihten itibaren söz konusu miktara ilişkin yasal faizden yoksun bırakıldığını belirtmiştir. Başvuran ayrıca manevi zarara karşılık olarak 15,000 Türk Lirası (yaklaşık 6,886 Avro) talep etmiştir.

79. Hükümet bu taleplere itiraz etmiştir. Hükümet özellikle, talep edilen maddi tazminat ile Sözleşme’nin ihlâl edildiği iddiası hakkında hiçbir illiyet bağı bulunmadığını değerlendirmiştir. Hükümet ayrıca, manevi zarara karşılık olarak talep edilen miktarın aşırı yüksek olduğu kanaatine varmıştır.

80. Mahkeme, başvuran tarafından atıfta bulunulan maddi zarar ile yukarıda tespit edilen Sözleşme ihlâli arasında bir illiyet bağı bulunduğu konusunda ikna olmuştur. Dolayısıyla Mahkeme, başvuran tarafından ödenen tazminatın ve ayrıca başvuranın ödeme yaptığı tarihten itibaren geçerli olmak üzere iç hukuk uyarınca söz konusu miktara uygulanabilen kanuni faizin Hükümet tarafından ödenmesinin, başvuranın maddi zarara karşılık talebini karşılayacağı kanaatine varmıştır (bk. *Tuşalp/Türkiye*, no.32131/08 ve 41617/08, § 57, 21 Şubat 2012).

81. Mahkeme ayrıca, başvuranın Sözleşme ihlâlleri sonucunda, bu açıdan verilen ihlâl bulgularıyla yeterince tazmin edilemeyecek ölçüde üzüntü ve hayal kırıklığı yaşadığını kabul etmektedir. Mahkeme, hakkaniyet

temelinde yaptığı değerlendirme sonucunda, bu başlık altında başvurana 6,500 Avro ödenmesine hükmetmiştir.

B. Masraflar ve Giderler

82. Başvuran ayrıca yerel mahkemeler önünde gerçekleşen masraf ve giderler için 4,199.039 TL (yaklaşık olarak 1,928 Avro) talep etmiştir. Söz konusu meblağ mahkeme giderleri, posta ücretleri ve seyahat masraflarını kapsamıştır. İlgili makbuzlar Mahkeme'ye sunulmuştur. Başvuran Mahkeme önünde gerçekleşen masraf ve giderlere ilişkin belirli herhangi bir talepte bulunmamıştır.

83. Hükümet taleplere itiraz etmiştir. Hükümet özellikle, talep edilen seyahat masraflarının davayla bağlantılı olarak gerçekleştiğini ortaya koyan hiçbir delil bulunmadığı kanaatine varmıştır.

84. Mahkeme'nin içtihadına göre, başvuranın masraf ve giderlerini geri alabilmesi için, söz konusu masraf ve harcamaların fiilen ve gerekli olduğu için yapılmış olduğunun belgelenmesi ve makul miktarda olması gerekmektedir. Mahkeme mevcut davada, elindeki belgelerin ve yukarıda belirtilen kriterin ışığında, yerel yargılamalarda gerçekleşen masraf ve giderler için başvurana 1,500 Avro ödenmesine hükmetmenin makul olduğu kanaatindedir.

85. Mahkeme, belirli bir talep veya destekleyici belgeler mevcut olmadığından dolayı, Mahkeme önünde gerçekleşen masraf ve giderlere karşılık olarak herhangi bir miktarın ödenmesine hükmetmemektedir.

C. Gecikme Faizi

86. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğunu değerlendirmektedir.

MAHKEME, BU GEREKÇELERLE;

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğunu oybirliğiyle *beyan etmiştir*;
2. Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlâl edildiğine oybirliğiyle karar vermiştir;
3. Yargılamaların uzunluğu nedeniyle Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlâl edildiğine 6 oya karşı 1 oyla *karar vermiştir*;
4. Oybirliğiyle,
 - (a) Davalı devlet tarafından başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf olmak ve ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı devletin ulusal para birimine çevrilmek üzere başvuran tarafından ödenen tazminat ile söz konusu ödeme tarihinden itibaren geçerli olmak üzere iç hukukta uygulanabilen kanuni faizin ödenmesine; ayrıca aynı süre zarfı içerisinde başvurana, manevi tazminat olarak 6,500 Avro ve masraf ve giderler için 1,500 Avro ödenmesine;
 - (b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren, ödeme gününe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranda, yukarıda bahsedilen meblağlara basit faiz uygulanmasına *karar vermiştir*.
5. Başvuranın adil tazmine ilişkin taleplerinin geri kalanını oybirliğiyle *reddetmiştir*.

İngilizce olarak hazırlanmış, Mahkeme İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 15 Nisan 2014 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan

Sözleşme'nin 45 § 2 maddesi ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 74 § 2 maddesi uyarınca, Yargıç R. Spano'nun kısmi muhalefet şartı işbu karara eklenmiştir.

G.R.A.

S.H.N.

YARGIÇ SPANO'NUN KISMİ MUHALEFET ŞERHİ

I.

1. Başvuranın 10. madde kapsamındaki ifade özgürlüğü hakkının bu davaya konu olaylarda ihlâl edildiği hususunda Mahkemeye katılıyorum. Ancak başvuranın yerel yargılamaların uzunluğunun makul olmadığı doğrultusunda Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında yapmış olduğu şikâyetine katılmadığımı saygılarımla belirtmek isterim.

2. Mahkemenin yerleşik içtihadına göre, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında yapılan bu tür şikâyetler incelenirken, yargılamaların uzunluğunun makullüğünün, davanın koşullarının ışığında ve şu ölçütlere göre değerlendirilmesi gerekmektedir: davanın karmaşıklığı, başvuran ve ilgili makamların davayı takip etme biçimleri ve uyuşmazlıkta başvuran için neyin söz konusu olduğu (bk. *Frydlender/Fransa*, [BD], 30979/96, 27 Haziran 2000, § 43).

3. Mahkeme tarafından görülen pek çok davanın başlangıcında, ulusal düzeyde gerçekleştirilen yargılamaların uzunluğunun aşırı olduğunun ve davalı Hükümet tarafından makul herhangi bir gerekçe sunulmadığının aşikâr olduğu açıktır. Bu durum, özellikle de Mahkemenin önceden, yargılamaların uzunluğuna ilişkin olarak yargı düzenlerinde sistemsal ve yapısal sorunlar bulunduğuna karar verdiği Sözleşmeciler Devletler için geçerlidir (bk. § 79 ve burada anılan dava). Bu tür davalarda Mahkeme, dava konusu olayların ışığında ileri süreceği gerekçesini bir derecede sınırlandırarak ve kısıtlı kaynaklarının etkili ve hızlı bir şekilde kullanılmasını göz önünde bulunduracak şekilde *Frydlender* ölçütünü uygulamakta haklıdır.

4. Ancak benim görüşüme göre, Mahkeme, 6 § 1 maddesi kapsamında uygulanması gereken testin ilke olarak dava bazında bir yaklaşımı gerektirdiğine her zaman dikkat etmelidir. Hükümetin belirli bir davada söz

konusu yargılamaların uzunluğu için makul gerekçeler sunabilmesi halinde, olaylar bakımından 6 § 1 maddesinin ihlâl edilip edilmediği hususunu, yukarıda belirtilen ölçüt temelinde (bk. § 2) incelemek Mahkemenin yükümlülüğüdür. Bu durum, en azından, dikkate alınması gereken toplam sürenin, ilk bakışta, iç hukukta gerçekleştirilen yargılamaların aşırı uzun sürdüğünün aşikâr olduğu sonucuna varılmasını gerektirmediği durumlarda da geçerlidir. Dolayısıyla, olayların daha derinlemesine incelenmesi icap edebilir. Benim bakış açıma göre, bu böylesi bir durumdur.

II.

5. Mahkeme, bu davadaki yargılamaların yaklaşık olarak altı yıl üç aydan biraz daha fazla sürdüğü konusunda doğru karara varmıştır (bk. § 77). 79. Paragrafta gerekçe bulunmayışından da çıkarılabileceği üzere, Mahkeme bizatihi, bu zaman zarfı içerisinde Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlâl edildiği kararını, davalı Hükümet aleyhine bu türden şikâyetleri içeren ve önceden karara bağlanan benzer davaları dikkate alarak vermiştir.

6. Bu davadaki adli yargılamaların zaman çizelgesi 13-38. Paragraflar arasında detaylı bir şekilde açıklanmaktadır. Aşağıdaki kronolojik olaylar özetinin, olayların *Frydlender ölçütü* temelinde değerlendirilmesi durumunda, tamamıyla ve bağlam içerisinde incelenen yargılamaların uzunluğunun Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin anlamı dahilinde *makul olduğu* sonucuna ulaşılması gerektiğini ortaya koyduğu kanaatindeyim.

III.

7. Davacı 29 Kasım 2000 tarihinde tazminat talebiyle başvuran aleyhine bir hukuk davası açmıştır. İlerleyen yargılamaların uzunluğunu incelerken, uygulanabilir test kapsamında davanın, davacının kişilik hakları ile başvuranın ifade özgürlüğünü kapsadığını göz önünde bulundurmak önem teşkil etmektedir. Dolayısıyla yerel mahkemelerin meseleyi kapsamlı ve dikkatli bir şekilde takip etmiş olmaları açık bir şekilde haklı olmuştur. Bu

nedenle ilk derece mahkemesi, yargılamalar boyunca bilirkişi raporu edinmiş olup söz konusu bilirkişilerin atanmasına başvuran tarafından itiraz edilmiştir. Başvuranın bu bağlamdaki davranışlarının, yargılamalarda zamanında ilerleme kaydedilmesi üzerinde belirli bir etkisi olduğu kuşkusuzdur.

8. Hukuk davasının açılmasından on bir ay sonra, 25 Ekim 2001 tarihinde ilk derece mahkemesi davaya ilişkin kararını davacı lehine vermiştir.

9. Başvuran belirtilmeyen bir tarihte temyiz yoluna başvurmuştur. İlk derece mahkemesinin kararının ardından sadece yedi aydan kısa süre bir sonra, Yargıtay 4. Daire alt derece mahkemesinin kararını bozmaya karar vermiştir. Davacı bu kararın düzeltilmesi talebinde bulunmuş; ancak söz konusu talep 11 Kasım 2002 tarihinde, yani esasa ilişkin temyiz incelemesinin ardından yedi aydan biraz daha kısa bir süre sonra reddedilmiştir.

10. İlk derece mahkemesi, üç ay sonra, 4 Şubat 2003 tarihinde, Yargıtay 4. Daire kararının ışığında yeni bilirkişiler atamış ve yeni bilirkişi raporu iki yıl otuz günden biraz daha fazla süre bir sonra 21 Nisan 2003 tarihinde Mahkemeye ibraz edilmiştir. Başvuran rapora ve bilirkişilerin atanmasına tekrar itiraz etmiştir. Dolayısıyla 1 Ekim 2003 tarihinde, yani ikinci bilirkişi raporunun ibraz edilmesinin ardından beş aydan biraz fazla bir süre sonra, ilk derece mahkemesi üç yeni bilirkişi atamıştır. Bir aydan biraz daha fazla bir süre sonra 22 Aralık 2003 tarihinde ise yeni bir bilirkişi raporu ibraz edilmiştir. İki ay sonra, 25 Şubat 2004 tarihinde ilk derece mahkemesi tekrar karar vermiştir.

11. Başvuran temyiz yoluna tekrar başvurmuştur. Yedi aydan biraz daha fazla bir süre sonra, 19 Ekim 2004 tarihinde Yargıtay 4. Daire ikinci kez karar vermiş ve ilk derece mahkemesinin kararını, başvuranın lehine bir kez daha bozmuştur. Bir yıldan biraz daha fazla bir süre sonra, 9 Kasım 2005 tarihinde ilk derece mahkemesi Yargıtay 4. Daire kararını dikkate almamaya

karar vermiş ve başvuranın tazminat ödemesine hükmetmiştir. Doğal olarak başvuranın Yargıtay'a yaptığı üçüncü temyiz başvurusu iç hukuk uyarınca Yargıtay Genel Kurulu önüne gelmiştir. Genel Kurul, ilk derece mahkemesinin 4. Dairenin kararını dikkate almamasının ardından bir buçuk yıldan biraz daha fazla bir süre sonra, 10 Mayıs 2006 tarihinde başvuran aleyhine kararını vermiştir. Ancak, bu bakımdan başvuranın Genel Kurula yaptığı itiraz tarihinin yanı sıra Genel Kurul önünde tarafların görüşlerini sunup sunmadığı ve eğer sundular ise ne zaman sunduklarının Mahkeme'ye ibraz edilen belgelerde bulunmaması belirli bir öneme sahiptir.

13. Ardından başvuran aynı yılın Mayıs ayında karar verilmesinden sadece dört ay sonra itirazını reddeden Genel Kurulun kararını düzeltmesi talebinde bulunmuştur. Ancak Genel Kurul, sadece iki ay sonra, 16 Kasım 2007 tarihinde, tazminat miktarını düşürmeye karar vermiştir. Son olarak, dört ay sonra, 14 Mart 2007 tarihinde, Genel Kurul kararını düzeltmesi için iki tarafın da yapmış olduğu talebi reddetmiştir.

IV.

14. Tarafsız olarak bakıldığında, bu davadaki yargılamalar nispeten uzun sürmüştür. Ancak Mahkemenin içtihadı kapsamında uygulanabilir olan test, Devlete atfedilebilecek olan gecikmelerin ana neden olup olmadığına veya diğer etmenlerin rol oynayıp oynamadığına ilişkin bir inceleme yapılmasını gerektirmektedir. Başvurudaki olgusal ve hukuki sorunların karmaşıklığı, bilirkişi raporu alma ihtiyacı ve başvuranın bu hususta yaptığı itirazlar, intihal sorununun Türk hukuk sistemindeki güçlüğü ve akademik çevre için doğuracağı sonuçlar ve son olarak her iki taraf için de geçerli olan sorunlar göz önünde bulundurulduğunda, bir bütün olarak ve içerik kapsamında ele alındığında yargılamaların uzun sürmesinin makul olduğunun Hükümet tarafından yeterince ortaya konulduğu görüşündeyim.

Özetlemek gerekirse, mevcut davada Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlâl edilmediği kararına varmış bulunmaktayım.